

Tento XX. ročník Mezinárodního hudebního festivalu Karla Ditterse z Dittersdorfu se koná za finanční podpory Olomouckého kraje, Města Javorník, Sdružení měst a obcí Jesenicka, Nadace Český hudební fond, Hudební nadace OSA a za podpory sponzorů:

AutoCont Jeseník - HAKO a Enter spol. s r.o., Autodoprava - Martina Hankeová, ELEKTRO - Vladimír Schubert, ENERGOROZVODY s.r.o., EUROVIA CS, a.s.,na, Hospůdka U Potoka - Hubert Krohmer, Hotel Pod Zámkem, Hubert Krohmer - soukromá autoškola, Ing. Radovan Pavlíček, Ing. Jiří Olšar - Zeměměřičtví, KOLIMAX spol. s r. o., Ivan Zelenka, LaD MODEZ, Lenka Kolářová - Oční optika Javorník, Lesy České republiky, s. p., Mgr. Milada Mrázková - Lékárna pod Jánským Vrchem, MUDr. Karel Michálka - soukromá zubní praxe, MUDr. Vladislava Porvisová - praktický lékař pro děti a dorost, MUDr. Zuzana Smrčková - praktický lékař pro děti a dorost, Naturfyt BIO s.r.o., Olga Papadopulosová - Květinka, OMYA CZ s.r.o., Ondřejovická strojírna, a.s., Petr Richter, Sbor dobrovolných hasičů Javorník, Stavby a reality STAR s.r.o., STRABAG, ZETOS s.r.o.

Městské kulturní středisko Javorník
a Sdružení Karla Ditterse z Dittersdorfu

e-mail: info@mksjavornik.cz

tel: +420 584 440 688

www.festivalditters.cz

Mezinárodní hudební festival
Karla Ditterse z Dittersdorfu
XX.ročník

21.9.2012 - 9.11.2012

www.festivalditters.cz

PROGRAM FESTIVALU

21. 9. 2012 pátek Vernisáž výstavy
18.00 hodin „Javorničtí fotografové Herbert Volkmer a Max Fuhrmann v nových souvislostech“
Výstava potrvá od 21.9.-31.10. Kulturní dům Javorník
22. 9. 2012 sobota Zahajovací koncert festivalu
19.00 hodin MORAVSKÁ FILHARMONIE OLOMOUC
Christoph Schimpke - Symfonie in F
Carl Ditters von Dittersdorf - Koncert pro 2 housle a orchestr
Vojtěch Jírovec - Symfonie F dur
solisté: Vít Mužík a Antonín Hradil
dirigent: Petr Chromčák
- v 18.30 hodin vystoupí před kostelem Nejsvětější Trojice trubači
Lesů České republiky, Lesní správy Javorník *Kostel Nejsvětější Trojice Javorník*
28. 9. 2012 pátek „FRANCOUZSKÉ ŠANSONY“
19.00 hodin CHANTAL POUILLAIN a Štěpán Markovič Trio
Chantal Poullain - zpěv
Štěpán Markovič - saxofon
Ondřej Kabrna - piano
Vít Švec - kontrabas *Kulturní dům Javorník*
30. 9. 2012 neděle „KVARTETNÍ PROGRAM Z DÍLA
17.00 hodin KARLA DITTERSE Z DITTERSDORFU“
ANTIQUARIUS KVARTET PRAHA
Markéta Večeřová - soprán
Simona Tydlitátová - klasicistní housle
Václav Návrat - klasicistní housle
Ivo Anýž - klasicistní viola
Petr Malíšek - klasicistní violoncello *Zámek Jánský Vrch*
10. 10. 2012 středa „SÁM SE SVÝM STÍNEM“
19.00 hodin JIŘÍ STIVÍN *Kulturní dům Javorník*
14. 10. 2012 neděle „O LÁSCE“
19.00 hodin Dana Mimrová – flétna
Olga Jelínková – koloraturní soprán *Zrcadlový sál*
Jan Petr - klavír *Priessnitzových léčebných lázní Jeseník*
20. 10. 2012 sobota „BRÁNY BAROKA OTEVŘENÉ“
19.00 hodin Vokální a instrumentální hudba 17. a 18. století
Marie Kábelová – soprán
Jan Škrdlík – violoncello *Zrcadlový sál*
Kateřina Bílková Mašová - cembalo *Priessnitzových léčebných lázní Jeseník*
27. 10. 2012 sobota „NEJZNÁMĚJŠÍ SKLADBY
19.00 hodin OD BAROKA AŽ PO ROMANTISMUS,“
Trio od Sv. Jakuba
Milan Řihák - zpěv
Karel Plocek - viola *Kostel Navštívení*
Monika Jakubičková - varhany *Panny Marie Bílá Voda*
9. 11. 2012 pátek BOLSCHOI DON KOSAKEN (Donští kozáci)
19.00 hodin Pravoslavné duchovní a světské písně
Kostel Nejsvětější Trojice Javorník

Vážené dámy a pánové

Nechce se tomu ani věřit! Uplynulo již dvacet let.

Je pro mne velkým potěšením Vás v letošním roce pozvat na koncerty jubilejního XX. ročníku Mezinárodního hudebního festivalu Karla Ditterse z Dittersdorfu.

Tento hudební festival je festivalem, který se již od roku 1993 každoročně koná na půdě celého jesenického okresu. Za tuto dobu se stal nedílnou součástí jesenického kulturního podzimu. Je také již několik let zařazen mezi nejvýznamější kulturní projekty realizované v rámci Olomouckého kraje a jeho existence tak jasně dokazuje, že čilý kulturní ruch se nevyhýbá ani jeho nejsevernějšímu regionu. Jeho každoroční realizaci zajišťuje Sdružení Karla Ditterse z Dittersdorfu.

A tak se každý podzim již tradičně nese v duchu barokní kultivovanosti, se kterou je Karel Ditters bezesporu úzce spojen a jehož tvorbě je vlastně celý festival primárně věnován. Ústřední myšlenkou celého festivalu je snaha prezentovat především klasicistní hudbu na špičkové profesionální úrovni a to všem obyvatelům našeho příhraničního regionu, stejně tak jako odbornému publiku. Dittersovo jméno však není ve jméně festivalu pouze jen jakousi „morálně-hudební regionální autoritou“, naopak, každý ročník festivalu se skladby tohoto autora objevují v repertoáru mnoha hudebních těles, což je také jednou z vytyčených podmínek festivalu. Tou další je snaha otevřít festivalové pódium mladým a začínajícím interpretům, často jsou to laureáti Pražského jara či jiných soutěží. V neposlední řadě je to také snaha zvát, jak už je konečně uvedeno také v názvu festivalu, na festivalové dny hudebníky ze zahraničí, nebo alespoň hudební tělesa se zastoupením zahraničních interpretů.

Nutno podotknout, že celý festival by nebylo možné realizovat bez našich stálých sponzorů, mecenášů a přátel, kteří se již mnoho let podílí na hladkém průběhu celého festivalu. Právě i proto bych všem chtěla jménem všech členů Sdružení Karla Ditterse z Dittersdorfu za jejich podporu a přízeň ještě jednou ze srdce poděkovat.

A nám všem pak jen popřát, aby i ten ročník letošní, ročník jubilejní, přinesl do našich všedních životů mnoho nevšedních zážitků.

Ing. Hana Polášková – ředitelka festivalu

Slovo dirigenta Petra Chromčáka

Milí a vzácní posluchači, dámy a pánové, tak tady máme neuvěřitelný XX. ročník Mezinárodního hudebního festivalu Karla Ditterse z Dittersdorfu, který je součástí hudebního dění v České republice a nezastupitelně patří ke kulturnímu a společenskému životu v kraji Jesenícko. Festival plní odkaz skladatele, jehož jméno nese a jehož skladby se pravidelně snaží objevovat a premiérovat v každém ročníku. Proto pevně věřím, že i v letošním roce budete opouštět prostory, ve kterých se koncerty konají, prodchnuti energií, kterou kvalitní hudba v sobě přináší.

Václav Návrat: Karl Ditters von Dittersdorf (1739 -1799)

Úvaha o hudební osobitosti

První zaměstnavatelem Karla Ditterse byl princ Josef Friedrich von Hildersburghausen. Už od 12 let u něj pracoval jako páže. Naučil se několik světových jazyků a stal se postupně obdivovaným houslistou.

Po odchodu pána z Vídně a po propuštění za jeho služeb Ditters ve 22 letech začal hrát v císařském divadelním orchestru, kde se začal zajímat také o hudební kompozici. Získal kompoziční zásady od dvorního kapelníka Giuseppa Bonna. Tady došlo k události, která zřejmě byla znakem pocitu výjimečnosti a nedocenění talentovaného hudebníka. V roce 1765 se neshodl s intendantem orchestru hrabětem Šporkem a musel si hledat jiné zaměstnání.

Díky své pověsti u dvora nastoupil po Michaelu Haydnovi jako kapelník do orchestru ve Velkém Varadině. Po rozpuštění tohoto orchestru pak Karl Ditters opět hledal uplatnění.

Osudové seznámení ho pak potkalo v Opavě: Filip Gotthard Schaffgotsch byl uměnilovný šlechtic, vřatislavský biskup a zednář, který pro Dittersdorfa získal řadu poct, včetně udělení šlechtického titulu. Stal se díky němu hejtmánem v Jeseníku a ve Zlatých Horách. 29 let svého plodného života pak prožil zprvu na zámku Jánský Vrch v Javorníku, který se stal jeho celoživotní láskou, pak si tam postavil vlastní dům.

Ale nakonec zemřel v nouzi na Červené Lhotě v budově pro služebnictvo u zámku, pochován je na hřbitově v Dešné.

Ve své době byl Karl Ditters populární osobností, jeho skladby prý vyhovovaly dobovému vkusu, proto byl tak komerčně úspěšný. Myslím si, že je to jen část pravdy o hudební upřímnosti a pronikavosti tohoto skladatele.

Při svém studiu houslových partů jeho hudby jsem přišel na zajímavé souvislosti. Důležitou součástí Dittersdorfových pověstí bylo, že se stal vynikajícím a výjimečným houslistou. Například ten fakt, že si vřstouzní hrou získal celoživotní přízeň císaře Josefa II., značí existenci jisté magičnosti v jeho sebezprojevu, která je dnes opomíjena a kterou lze těžko vetkat do notového záznamu jeho skladeb.

Houslové party jeho kvartetů, komorní hudby i houslových koncertů totiž nejsou nijak stylově odlišné od běžné produkce své doby. Pripadá mi, že to nejpodstatnější, čím mohl tak fascinovat své posluchače, leží ve zvukové stránce jeho hudby, tedy ve způsobu hry a virtuozitě provedení jeho hudby hráči na soudobé nástroje.

Mannheimská škola a zvláště orchestr J. V. Stamice přinesl do Evropy zvláštní prvek výrazovosti. Říkalo se o něm, že nikdo neumí hrát takové forte, jako tento soubor. Odkud se vzalo pověstné zlobné expresivní sforzato L. v. Beethovena? Evropou se vlastně pohybovala nová vlna zajímavé a upřímné muzikálnosti.

Totíž problém klasické stylivosti, který se řeší při dnešní interpretaci klasické hudby, je vlastně absurdním pojmem. Vznikl až v době modernismu, kdy bylo třeba nalézt způsob, jak zvukově odlišit hudbu pozdního romantismu a XX. století hranou na moderní nástroje vedle klasických a třeba barokních skladeb.

Dnes se na moderní, monstrózní klavír Steinway, Petrof či Yamaha interpretují na jednom koncertě směsí hudby Bacha - Goldbergových variací, Mozartových sonát, Liszta, Debussyho a třeba Stravinského. Pro tento "přehled dějin hudby" se nutně hledá nějaký způsob, jak ji stylově, například u klavíru úhozově, odlišit.

V době Mozarta, Haydna a Dittersdorfa nebo i později, se pojem stylivosti nijak neřešil! Skladatelé a interpreti hráli především hudbu své doby a na nástroje, které byly tehdy na vrcholu technických možností. Tedy na hammerklavír nebo vídeňský kladivkový klavír hráli forte co nejsilněji a piano co nejslaběji a bez jakéhokoli omezení, že budou pak hrát ještě Chopina, který musí obsahovat daleko větší "romantickou" emoci. Stejně tak na smyčcové nástroje se hrávalo dobovými smyčci a na střežových strunách na hranici lidských možností, tedy s maximem kontrastních hraničních afektů od něžné mystiky až po nejvyšší divokost a extázi!

Důkazem jsou třeba nesmírně rychlá dochovaná tempa Beethovenových Symfonií, poslední věta z Mozartovy Pražské symfonie, kdy do 1 taktu na 1 dobu se musí vejít tremola smyčců, která už nejdou rychleji fyzicky zahrát a to je právě ukazatelem tempa. Dále třeba virtuozita kadencí koncertů, ovšem jen těch, které se dochovaly v zápise a ne těch, které byly improvizovány, atd.

Klasicismus jako pojem se týkal spíše formy hudby, než nějaké interpretace. Například ve vlastním životopise V. J. Tomášek vytýká L. v. Beethovenovi nedostatky v oblasti klasické hudební formy, tedy sonáty apod., protože jí prý příliš fantazijně porušuje množstvím nesouvislých motivů a přilíhl velkým a častým odbočováním od tématu. Naproti tomu Mozarta vyzdvihuje jako vzor nejvyšší dokonalosti, protože hudební formu dokáže díky své geniální "gamblerské" inteligenci naplnit fraktálním obsahem jí samé téměř beze zbytku!

Klasicismus přišel s velikým osvobozením melodie oproti baroku, ale největší inovací bylo, podle mého názoru, odstranění povinného generálbasového klávesového nástroje, což dalo vyniknout větší pestrosti barev smyčcových či dechových nástrojů. V žádném případě však inovací klasicismu nebyla interpretační uměřenost! Naopak, vše se z hlediska dobových intencí zesilovalo a zvirtuozňovalo, aby obsahovalo kontrast, bylo šokující a tím žádoucí.

Například za dob Mozarta se Händelova oratoria prováděla daleko monstrózněji, než v baroku, například s přidavkem bicích a ne s nějakou klasicistickou uměřeností!

Proto si myslím, že hudba Karla Ditterse z Dittersdorfu se má provozovat v daleko rychlejších tempích, s daleko extrémnějším výrazem a daleko emotivněji a ohnivěji, než je běžné a vyplývá z relativní snadnosti notového zápisu.

Je to u něj jako u Josepha Haydna, v jehož kvartetech je také spousta maďarských "cikánských" vlivů. A zkuste si představit primáše, který není cikánským dáblem!

Vrcholí houslisté klasické doby museli umět hrát na hranici lidských možností. Být strhujícím vzorem pro celou kapelu, kterou řídili a nad kterou dominovali. Právě neomylnost a moc zvukové zvitěžit nad ostatními, obsahuje schopnost použít všech prostředků výrazu od *pianissima*, až do *fortissima*. A Karl Ditters jako houslista, který okouznil i císaře, ji musel mít...

22. 9. 2012 sobota Zahajovací koncert festivalu
19.00 hodin MORAVSKÁ FILHARMONIE OLOMOUC

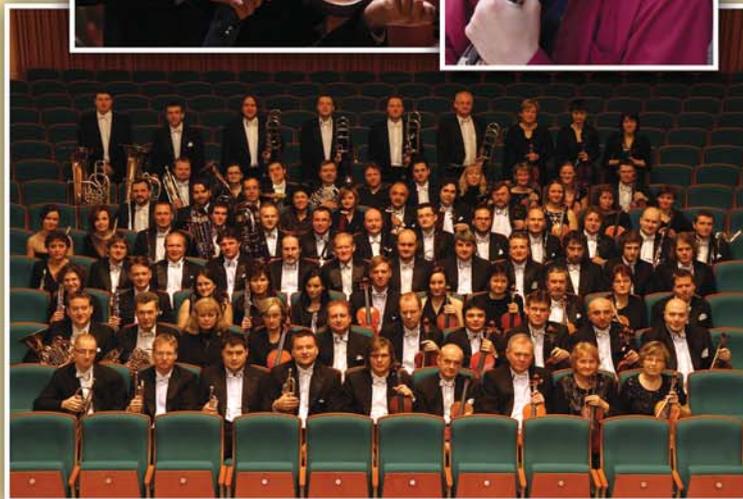
Kostel Nejsvětější Trojice Javorník

1. Christoph Schimpke - Symfonie in F
Maestoso. Allegro con molto - Andante - Allegro - Allegro
2. Karl Ditters von Dittersdorf - Koncert pro 2 housle a orchestr
Maestoso - Adagio - Allegretto
3. Vojtěch Jírovec - Symfonie F dur
Allegro - Adagio - Menuetto - Rondo

sólisté: Vít Mužík a Antonín Hradil

Moravská filharmonie Olomouc

dirigent: Petr Chromčák

28. 9. 2012 pátek „FRANCOUZSKÉ ŠANSONY“

19.00 hodin

Kulturní dům Javorník

CHANTAL POUILLAIN a Štěpán Markovič TRIO

Chantal Poullain - zpěv
Štěpán Markovič - saxofon
Ondřej Kabrna - piano
Vít Švec - kontrabas

"Tradita da un barbaro" - koncertní árie pro soprán a sólové housle
Smyčcový kvartet č. 6, A-dur

Dvě árie pro soprán z opery Doktor und Apotheker:

1. Verliebte brauchen keinen Zeugen (árie Rosalie z 1. dějství)
2. Jedem ist sein Loos bechieden (árie Rosalie z 2. dějství)

10. 10. 2012 středa „SÁM SE SVÝM STÍNEM“

19.00 hodin

JIRÍ STIVÍN

Kulturní dům Javorník

30. 9. 2012 neděle „KVARTETNÍ PROGRAM Z DÍLA

17.00 hodin

KARLA DITTERSE Z DITTERSDORFU“

Zámek Jánský Vrch

ANTIQUARIUS KVARTET PRAHA

Markéta Večeřová - soprán
Simona Tydlitátová - klasicistní housle
Václav Návrat - klasicistní housle
Ivo Anýž - klasicistní viola
Petr Malíšek - klasicistní violoncello

Program:

Triové sonáty Op. 1, č. 1, D-dur (Allegro, Minuetto)
a č. 2, G-dur (Andante, Minuetto)
"Quanto mai felici siete" koncertní árie pro soprán
Triové sonáty Op. 1, č. 3, F-dur (Presto, Minuetto)
a č. 4 a B-dur (Allegro Moderato, Minuetto)
"Quegli ochietti" koncertní árie pro soprán
Triové sonáty Op. 1, č. 5, A-dur (Allegro, Minuetto)
a č. 6, C-dur Allegro, Minuetto

(přestávka)

14. 10. 2012 neděle „O LÁSCE“

19.00 hodin

Zrcadlový sál Priessnitzových léčebných lázní Jeseník

OLGA JELÍNKOVÁ (SOPRÁN)
DANA MIMROVÁ (FLÉTNÁ)
JAN PETR (KLAVÍR)

Program:

W. A. Mozart

L'AMERO (Dein bich ich)
– Árie z „IL RE PASTORE“ K.V. 208

H. Zagler

LIEBESWERBEN op. 112/6

Ulf - D. Soyka

TRAUM
text: Otto Vicenzi

P. Richter

DANZA DI ESTASI
SONNENGESANG

G. Track

3 SONGS FOR SOPRAN
Flute and Piano

1/ LONELY HOURS

2/ IN THE PAST

3/ THE RING

L. van Beethoven

ADAGIO (z Patetické sonáty)

L. Delibes

SLAVÍČEK (LE ROSSIGNOL)

F. Chopin

NOCTURNO cis moll

P. Eben

PRO LÁSKU – LIEBE aus „DREI STILLE LIEDER“

F. Liszt

SEN LÁSKY (LIEBESTRAUM) – Notturmo č. 3

J. Křička

PTÁK (DER VOGEL)

TIŠE ZPÍVÁ MOJE LÁSKA (LEISE SINGT MEINE LIEBE)

20. 10. 2012 sobota „BRÁNY BAROKA OTEVŘENÉ“

19.00 hodin

Zrcadlový sál Priessnitzových léčebných lázní Jeseník

Vokální a instrumentální hudba 17. a 18. století

Marie Kábelová - soprán

Jan Škrdlík - violoncello

Kateřina Bílková Mašová - cembalo

Program:

Karl Ditters von Dittersdorf (1739 - 1799)

Árie z opery Červená karkulka (Das rote Käppchen 1790)
pro soprán a basso continuo

Bohuslav Matěj Černohorský (1684 - 1742)

Regina coeli
pro soprán, violoncello a basso continuo

Benedetto Marcello (1686 - 1739)

Sonáta G dur pro violoncello a cembalo
Adagio-Allegro-Grave-Allegro

Leonardo Vinci (1690 - 1730)

Si bella mercedes pro soprán a cembalo

Alessandro Scarlatti (1660 1725)

Spesso vibra
pro soprán a cembalo

Georg Friedrich Händel (1685 - 1759)

How beautiful are the feet of them (HWV 56)
pro soprán a basso continuo

---přestávka---

Johann Sebastian Bach (1685 - 1750)

Preludium C dur, c moll pro sólové cembalo

Georg Friedrich Händel (1685 - 1759)

Piangero la sorte mia soprán a cembalo

Antonio Vivaldi (1678 - 1741)

Sonáta pro violoncello a cembalo č.3 a moll
Largo-Allegro-Largo-Allegro

Johann Sebastian Bach (1685 - 1750)

Jauchzet Gott in allen Landen (BWV 51)
pro soprán a basso continuo

KULTUR
NIEDERÖSTERREICH

Gefördert durch das Land Niederösterreich

KONCERT JE ČÁSTEČNĚ SPONZOROVÁN SDRUŽENÍM DOLNORAKOUSKÝCH SKLADATELŮ INOK

www.inoek.at

27. 10. 2012 sobota „NEJZNÁMĚJŠÍ SKLADBY
OD BAROKA AŽ PO ROMANTISMUS„

19.00 hodin

Kostel Navštívení Panny Marie Bílá Voda

Trio od Sv. Jakuba

Milan Říhák - zpěv

Karel Plocek - viola

Monika Jakubíčková - varhany

program :

J. S. Bach - Obrácení

J. Benda - Grave

G. F. Handel - Lascia chio pianga

G. Giordani - Caro mio ben

J. S. Bach - Air

F. Schubert - Ave Maria

R. Schumann - Odpuštění

A. Dvořák - Ave maris stella

A. Dvořák - O, sanctissima

A. Dvořák - Hymnus k Sv. Trojici

P. Mascagni - Intermezzo

M. Jakubíček - Žalm 131

C. Franck - Panis angelicus

9. 11. 2012 pátek

19.00 hodin

BOLSCHOI DON KOSAKEN

(Donští kozáci)

Pravoslavné duchovní a světské písně

Kostel Nejsvětější Trojice Javorník

SBOR DONSKÝCH KOZÁKŮ založil z kozáckých emigrantů po vítězství bolševické revoluce pětadvacetiletý kozácký poručík Sergej Žarov a po úvodním koncertě v Sofii v roce 1923 se s ním jal vyvážet do celé Evropy folklorní umění kozáckých oblastí mezi Donem a Volhou. Velmi úspěšně - osobitě zpěvy a nádherné ruské hlasy našly odezvu po celém světě a "Donští kozáci" se stali pojmem na celá čtyři desetiletí.

Po Žarovově onemocnění v roce 1981 převzal zbytky zestárlého sboru PEŤA CHUĐAKOV (užíváme českého přepisu jeho jména, třebaže se sám do latinky přepisuje jako Petja Houdjakov) a vyřešil generační problém přijetím nových členů z předních evropských operních scén. Nové ruskoněmecké, těžko přeložitelné označení BOLSCHOI DON KOSAKEN klade důraz na slovo „bolšoj“, což znamená VELKÝ a týká se nejen početnosti souboru, nýbrž také jeho výkonů – pěveckých, tanečních i nástrojových. Sbor, jenž pravidelně zkouší ve své svém sídle v rakouském Strasshofu, navazuje na tradici kozáckého zpěvu, zejména expozicí vysokých falsetových hlasů a neuvěřitelně hlubokého a znělého basu (basso profundo). Jeho kmenový repertoár slučuje sakrální zpěvy s kozáckými, ruskými a ukrajinskými písněmi; zahrnuje však také díla klasické hudby. Sbor s ním vystupuje v chrámech, koncertních sálích a (se svou baletní složkou) na scénách celé Evropy. Jeho diskografie čítá jedenáct titulů.

PEŤA CHUĐAKOV (1954) ze starého kozáckého rodu od Rostova na Donu, jevil od dětství mimořádné pohybové nadání, které ho vedlo nejprve k zájmu o sportovní dráhu. Díky převládnuvší múzické orientaci se z něho však stal výborný a školitelný tanečník, zpěvák, hráč na akordeon a ovšem vůdčí duch uměleckého společenství. Čtyřicet let po vzniku legendárního Sboru donských kozáků se mu podařilo zopakovat úspěch jeho předchůdce Žarova, sestavit prakticky nové těleso a v krátké době je pozvednout na nebyvalou úroveň. Připomeňme si, že se tak stalo právě před pětadvaceti roky. Chudakov je v Rakousku nositelem profesorského titulu a řady vysokých rakouských a německých vyznamenání.

